

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/27270,Konferencja-naukowa-Nie-tylko-Partia-Organizacje-spoeczne-w-Polsce-Ludowej-1944.html>
01.03.2026, 03:16

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Nie (tylko) Partia? Organizacje społeczne w Polsce Ludowej 1944-1989 - geneza, funkcjonowanie, znaczenie” - Warszawa, 9-10 czerwca 2016

09.06.2016

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie zaprasza na ogólnopolską konferencję naukową „Nie (tylko) Partia? Organizacje społeczne w Polsce Ludowej 1944-1989 - geneza, funkcjonowanie, znaczenie”.

Sesja odbędzie się w dniach 9-10 czerwca 2016 r. w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki Przystanek Historia ul. Marszałkowska 21/25 w Warszawie.

Organizatorzy konferencji postanowili pochylić się nad tematyką mało rozpoznaną w dotychczasowej polskiej historiografii, czyli funkcjonowaniem i znaczeniem różnego rodzaju organizacji społecznych, mimo wszystko dość licznie działających w okresie PRL w formie zarejestrowanych oficjalnie towarzystw, stowarzyszeń, zrzeszeń, związków (z wyłączeniem związków zawodowych sensu stricto) etc. Horyzont zainteresowań konferencji obejmuje zarówno organizacje działające w skali ogólnopolskiej, jak i lokalnej. Problematyka obrad będzie obejmować m.in. poniższe kwestie:

- Geneza organizacji społecznych w PRL (kontynuacja czy nowe elementy?)
- Rola tradycji w działalności społecznej
- Formy funkcjonowania (kluby, stowarzyszenia, związki, itp.) oraz prawne podstawy aktywności
- Obszary funkcjonowania (twórczość, nauka, kultura, rekreacja, mniejszości narodowe, kombatancki, obronność itp.)
- Organizacje społeczne jako szyld, miejsce pozastatutowej czy niszowej aktywności
- Formy życia organizacyjnego
- Życie codzienne społecznika
- Finanse organizacji społecznych w PRL
- Aktywność społeczna a PZPR
- Relacje pomiędzy organizacjami społecznymi
- Aktywność społecznikowska a praca zawodowa w PRL
- Aparat bezpieczeństwa PRL wobec organizacji społecznych (Służba Bezpieczeństwa, wywiad i kontrwywiad)
- Organizacje społeczne wobec kluczowych wydarzeń politycznych w PRL
- Organizacje społeczne jako część życia publicznego PRL (np. udział w świętach organizacyjnych i państwowych)
- Organizacje społeczne jako „okno” na świat, ich kontakty z zagranicą

- Sukcesy i porażki organizacji społecznych
- Schyłek PRL – koniec czy etap działalności?

PROGRAM

9 czerwca (czwartek)

10.00-10.10 Otwarcie konferencji

10.10-11.50 Sesja 1

prowadzenie: dr Tomasz Łabuszewski

- prof. dr hab. Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN w Warszawie)
„Zwrot stalinizacyjny” 1948-1950 i jego wpływ na funkcjonowanie organizacji społecznych
- dr Tadeusz Ruzikowski (OBEP IPN w Warszawie)
Formalno-prawne aspekty funkcjonowania Polskiego Związku Żeglarskiego 1945-1989
- Anna Nowakowska-Wierchoś (Archiwum Akt Nowych w Warszawie)
Seksja Kobiet Prawników przy Lidze Kobiet Polskich i jej wkład w „doskonalenie systemu prawnego” w Polsce (1959-1989)
- dr Karol Nawrocki (OBEP IPN w Gdańsku)
Od działaczy w mundurach do „kanciastego stołu”. Zarys historii pomorskich struktur piłki nożnej (1945-1989)
- Dyskusja

11.50-12.05 Przerwa kawowa

12.05-13.45 Sesja 2

prowadzenie: dr Robert Spałek

- dr Renata Knyspel-Kopeć
Formy funkcjonowania wybranych organizacji społecznych wyższej użyteczności w świetle przepisów prawnych okresu Polski Ludowej
- Michał Przeperski (BEP IPN/Instytut Historii PAN w Warszawie)
Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich w epoce Gomułki
- dr Jan Olaszek (BEP IPN w Warszawie)
Inwigilacja najwierniejszych? Służba Bezpieczeństwa wobec Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego
- Jacek Herman (Archiwum Państwowe w Łodzi)
Organizacja oraz funkcjonowanie Rady Łódzkiej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego w Łodzi w latach 1982-1989
- Dyskusja

13.45-14.45 Przerwa

14.45-16.25 Sesja 3

Prowadzenie: dr Tadeusz Ruzikowski

- dr Dorota Gałaszewska-Chilczuk (Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie)
Geneza, funkcjonowanie i znaczenie Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w latach 1949-1989
- Andrzej Czyżewski (OBEP IPN w Łodzi)
Więcej niż tylko organizacja kombatancka - dzieje łódzkiego oddziału ZBOWiD na tle epoki 1949-1989
- dr Krzysztof Busse (Delegatura IPN w Radomiu)
Wróg czy sojusznik? Stowarzyszenie PAX pod kontrolą aparatu bezpieczeństwa
- dr Dominika Pasich
Działalność Stowarzyszenia PAX na terenie powiatu olkuskiego
- Dyskusja

16.25-16.40 Przerwa kawowa

16.40-18.20 Sesja 4

Prowadzenie: dr Konrad Rokicki

- Filip Gończyński-Jussis (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
Przed wszystkim umasowić? Liczebność członków jako determinanta działalności Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej
- dr Zbigniew Bereszyński
Pomiędzy kolaboracją a opozycją. Stowarzyszenia chrześcijańskie i władze „Polski Ludowej” na przykładzie województwa opolskiego w latach 1950-1989
- dr Łukasz Jastrząb (PAN Biblioteka Kórnicka)
Związki kombatanckie powstańców wielkopolskich w optyce bezpieki
- dr hab. Urszula Kozłowska, prof. US (Uniwersytet Szczeciński)
Społeczne ramie służby zdrowia. Aktywność Polskiego Czerwonego Krzyża na Pomorzu Zachodnim (1945-1948)
- Dyskusja

10 czerwca (piątek)

10.00-11.40 Sesja 5

Prowadzenie: dr Kazimierz Krajewski

- Miłosz Kościelniak-Marszał
Zrzeszenie Polski Związek Łowiecki - geneza i kierunki rozwoju w pierwszych latach funkcjonowania
- dr hab. Krzysztof Sychowicz (OBEP IPN w Białymstoku/Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży)
Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne - powstanie i działalność
- dr Paul Vickers (Justus-Liebig-Universität, Giessen, Niemcy)
Towarzystwo Przyjaciół Pamiętnikarstwa: Instytucja pamięci popularnej w Polsce Ludowej
- dr Krzyżanowski Piotr (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim)
Stowarzyszenia cygańskie w PRL - geneza, działalność i znaczenie
- Dyskusja

11.40-11.55 Przerwa kawowa

11.55-13.35 Sesja 6

Prowadzenie: dr Elżbieta Kowalczyk

- dr hab. Artur Pasko (Uniwersytet w Białymstoku)
PKOl wobec bojkotu Igrzysk Olimpijskich w Moskwie (1980) i Los Angeles (1984)
- Aleksandra Wierzchowska (Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie)
Wyobrażenia koncesjonowana. Polskie Stowarzyszenie Miłośników Fantastyki 1981-1989
- Adam Suławka (Uniwersytet Warszawski)
Rosyjskie organizacje społeczno-kulturalne w PRL
- Joanna Wiesler (Universität Regensburg, Niemcy)
Działalność organizacji społecznych na rzecz dobra dzieci w Polsce Ludowej na przykładzie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (TPD)
- Dyskusja

13.35-14.35 Przerwa

14.35-16.15 Sesja 7

prowadzenie: dr Bartłomiej Noszczak

- Sebastian Drabik (OBEP IPN w Krakowie)
ZMP w województwie krakowskim (1948-1956) - studium przypadku
- dr hab. Anna Pachowicz (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie)
O sukcesach i porażkach organizacji funkcjonujących w Tarnowie w latach 1945-1959
- Agnieszka Fic (Uniwersytet Wrocławski)
Organizacje społeczne na wrocławskich osiedlach lat sześćdziesiątych
- Dyskusja

15.55-16.10 Przerwa kawowa

16.10-17.30 Sesja 8

Prowadzenie: dr Tadeusz Ruzikowski

- dr Adam Dziuba (OBEP IPN w Katowicach)
Świętowanie pod pepeerowską kuratelą. Organizacje społeczne jako organizatorzy i uczestnicy rytuałów władzy w województwie śląskim w latach 1945-1948
- dr Dariusz Gałaszewski (OBEP IPN w Warszawie)
Powszechna Organizacja „Służba Polsce” jako narzędzie totalitarnego podporządkowania młodzieży władzy komunistycznej w Polsce w latach 1948-1955
- Paweł Jackowski (Uniwersytet Warszawski)
Ochotnicze Hufce Pracy w PRL: koncepcja funkcjonowania a realia
- Dyskusja

17.30 Zakończenie konferencji

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

NIE (TYLKO) PARTIA?

Organizacje społeczne w Polsce Ludowej 1944–1989
– geneza, funkcjonowanie, znaczenie

• dr Paul Vickers
(Justus-Liebig-Universität, Giessen, Niemcy)
Towarzystwo Przyjaciół Pamiętnikarstwa: instytucja pamięci popularnej w Polsce Ludowej

• dr Piotr Krzyżanowski (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim)
Stowarzyszenia cygariskie w PRL – geneza, działalność i znaczenie

Dyskusja
11.40–11.55 Przerwa kawowa

11.55–13.35 SESJA 6

Prowadzenie: dr Elżbieta Kowalczyk

• dr hab. Artur Pasko (Uniwersytet w Białymstoku)
PKOl wobec bojkotu Igrzysk Olimpijskich w Moskwie (1980) i Los Angeles (1984)

• Aleksandra Wierchowiska (Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie)
Wyobraźnia koncesjonowana. Polskie Stowarzyszenie Miłośników Fantastyki 1981–1989

• Adam Sulawka (Uniwersytet Warszawski)
Rosyjskie organizacje społeczno-kulturalne w PRL

• Joanna Wiesler (Universität Regensburg, Niemcy)
Działalność organizacji społecznych na rzecz dobra dzieci w Polsce Ludowej na przykładzie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci

Dyskusja
13.35–14.35 Przerwa

14.35–15.55 SESJA 7

Prowadzenie: dr Bartłomiej Noszczak

• Sebastian Drabik (OBEP IPN w Krakowie)
ZMP w województwie krakowskim (1948–1956) – studium przypadku

• dr hab. Anna Pachowicz (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie)
O sukcesach i porażkach organizacji funkcjonujących w Tarnowie w latach 1945–1959

• Agnieszka Fic (Uniwersytet Wrocławski)
Organizacje społeczne na wrocławskich osiedlach lat sześćdziesiątych

Dyskusja
15.55–16.10 Przerwa kawowa

16.10–17.30 SESJA 8

Prowadzenie: dr Tadeusz Ruzikowski

• dr Adam Dziuba (OBEP IPN w Katowicach)
Świętowanie pod pepeerowską kuratelą. Organizacje społeczne jako organizatorzy i uczestnicy rytuałów władzy w województwie śląskim w latach 1945–1948

• dr Dariusz Gałaszewski (OBEP IPN w Warszawie)
Powszechna Organizacja „Służba Polsce” jako narzędzie totalitarnego podporządkowania młodzieży władzy komunistycznej w Polsce w latach 1948–1955

• Paweł Jackowski (Uniwersytet Warszawski)
Ochotnicze Hufce Pracy w PRL: koncepcja funkcjonowania a realia

Dyskusja
17.30 Zakończenie konferencji

ZAPROSZENIE

**POROZUMIENIE
ODRODZENIE
ROZWOJ**

Program konferencji 1

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Zaprasza na konferencję naukową

NIE (TYLKO) PARTIA?
Organizacje społeczne
w Polsce Ludowej 1944–1989
– geneza, funkcjonowanie, znaczenie

organizowaną przez
Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN
w Warszawie

Konferencja odbędzie się
w dniach **9–10 czerwca 2016 r.**
w Centrum Edukacyjnym IPN
im. Janusza Kurtyki Przystanek Historia
przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie

9 CZERWCA (CZWARTEK)

10.00–10.10 Otwarcie konferencji

10.10–11.50 SESJA 1

Prowadzenie: dr Tomasz Łabuzewski

• prof. dr hab. Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN w Warszawie)
„Zwrot stalinizacyjny” 1948–1950 i jego wpływ na funkcjonowanie organizacji społecznych

• dr Tadeusz Ruzikowski (OBEP IPN w Warszawie)
Formalno-prawne aspekty funkcjonowania Polskiego Związku Żeglarskiego 1945–1989

• dr Anna Nowakowska-Wierchoś (Archiwum Akt Nowych w Warszawie)
Sekcja Kobiet Prawników przy Lidze Kobiet Polskich i jej wkład w „doskonalenie systemu prawnego” w Polsce (1959–1989)

• dr Karol Nawrocki (OBEP IPN w Gdańsku)
Od działaczy w mundurach do „kanciastego stołu”. Zarys historii pomorskich struktur piki nożnej (1945–1989)

Dyskusja
11.50–12.05 Przerwa kawowa

12.05–13.45 SESJA 2

Prowadzenie: dr Robert Spalek

• dr Renata Knyspel-Kopeć
Formy funkcjonowania wybranych organizacji społecznych wyższej użyteczności w świetle przepisów prawnych okresu Polski Ludowej

13.45–14.45 Przerwa

14.45–16.25 SESJA 3

Prowadzenie: dr Tadeusz Ruzikowski

• dr Dorota Gałaszewska-Chłiczuk (Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie)
Geneza, funkcjonowanie i znaczenie Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w latach 1949–1989

• Andrzej Czyżewski (OBEP IPN w Łodzi)
Wiecej niż tylko organizacja kombatantska – dzieje łódzkiego oddziału ZBOWID na tle epoki 1949–1989

• dr Krzysztof Busse (Delegatura IPN w Radomiu)
Wód czy sojusznik? Stowarzyszenie PAX pod kontrolą aparatu bezpieczeństwa

• dr Dominika Pasich
Działalność Stowarzyszenia PAX na terenie powiatu olkuskiego

Dyskusja
16.25–16.40 Przerwa kawowa

16.40–18.20 SESJA 4

Prowadzenie: dr Konrad Rokicki

• Filip Gończyński-Jussis (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
Przed wszystkim umasowić? Liczebność członków jako determinanta działalności Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej

• dr Zbigniew Bereszyński
Pomiędzy kolaboracją a opozycją. Stowarzyszenia chrześcijańskie i władze „Polski Ludowej” na przykładzie województwa opolskiego w latach 1950–1989

• dr Łukasz Jastrząb (PAN Biblioteka Kórnicka)
Związki kombatantskie powstańców wielkopolskich w optyce bezpieki

• dr hab. Urszula Kozłowska, prof. US (Uniwersytet Szczeciński)
Spółne ramie służby zdrowia. Aktywność Polskiego Czerwonego Krzyża na Pomorzu Zachodnim (1945–1948)

Dyskusja
18.20–18.40 Przerwa kawowa

10 CZERWCA (PIĄTEK)

10.00–11.40 SESJA 5

Prowadzenie: dr Kazimierz Krajewski

• Miłosz Kościelniak-Marszał
Zrzeszenie Polski Związek Łowicki – geneza i kierunki rozwoju w pierwszych latach funkcjonowania

• dr hab. Krzysztof Sychowicz (OBEP IPN w Białymstoku/Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży)
Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne – powstanie i działalność

Program konferencji 2